

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА В
УКРАЇНІ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Політологія». «Політологія. Національна безпека»

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 31 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інститут президентства в Україні
Викладач (-і)	Москалюк Михайло Федорович
Контактний телефон викладача	067 907 94 56
E-mail викладача	moskaljuk62@ukr.net
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	2 год. на тиждень згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є інститут президентства в Україні. Навчальний курс є однією з дисциплін вільного вибору, покликаний ознайомити студентів-політологів із змістом, різновидами та основними характеристиками владного інституту глави держави в сучасній політичній системі України. Особлива увага звернена на політологічний аналіз інституту президентства в сучасній Україні, його генезу, етапи становлення, розвитку та функціонування.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є ” формування у студентів системи логічно завершених знань про важливу інституційну складову політичної сфери – інститут глави держави; ознайомлення з основними характеристиками функціонування вітчизняної президентури, етапами її становлення та розвитку.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснити сутність основних понять і категорій навчальної дисципліни; - проаналізувати функції, причини походження інституту глави держави; - розглянути основні історичні та сучасні форми інституту глави держави; - розглянути причини виникнення, умови становлення та еволюційні тенденції інституту президентства в Україні; - усвідомити значення вітчизняної президентури для координації діяльності органів влади та інтеграції громадськості в умовах перехідного розвитку суспільства; - проаналізувати механізми взаємовпливу глави держави в Україні та інших складових політичної системи; - усвідомити важливість вивчення інституту глави держави для дослідження політичних явищ - розвивати політичний світогляд студентства на основі здобутих знань з даної навчальної дисципліни. - опанування компаративним методом для здійснення порівняльного аналізу політичних інститутів взагалі та інституту глави держави зокрема. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності:

знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
-здатність бути критичним і самокритичним;
-здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
-здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
-здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
-здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат політичної науки взагалі та навчального курсу "Інститут глави держави" зокрема;
-здатність виокремлювати актуальні питання змісту, виникнення, становлення та функціонування інституту глави держави;
-здатність здійснювати політологічний аналіз інституту глави держави за монархічної та республіканської форми правління;
-характеризувати конституційно-правові, статусно-рольові та владно-функціональні аспекти глав держав;
-здатність у компаративному руслі класифікувати інститут глави держави;
-аналізувати особливості виникнення, етапи становлення та розвитку президентури в Україні;
-аналізувати статус та повноваження Президента України в контексті трансформації форми республіканського правління в межах президентсько-парламентського та парламентсько-президентського різновидів;
-здатність використовувати на практиці набуті знання при написанні курсових та дипломних робіт, проведенні науково-дослідної роботи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	052 Політологія	VII	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу. Інститут глави держави: сутність і функції	2		10
Тема 2. Сучасні моделі президентства	2	2	10
Тема 3. Виникнення та еволюція інституту президентства в Україні	2	4	10
Тема 4. Конституційні засади обрання та припинення повноважень Президента України	2	2	10
Тема 5. Трансформація статусно-функціональних особливостей Президента України	2	6	10
Тема 6. Допоміжні органи при Президентові України.	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p><i>Структура розподілу балів:</i></p> <p>1) усні відповіді на семінарських заняттях (із використанням власних конспектів та словників) – максимум 80 балів</p> <p>2) індивідуальна робота (захист реферату) – максимум 10 балів;</p> <p>3) контрольна робота (тести) – максимум 10 балів</p> <p><i>Загальна кількість – 100 балів.</i></p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмове опитування здійснюється у формі тестів (або письмової контрольної роботи), що максимально оцінюються у 10 балів. Письмова контрольна робота для студентів очної форми навчання виконується виконується на останньому семінарському занятті, для студентів заочної форми – за 10 днів до початку сесії.</p> <p>Письмове ІНДЗ на одну із запропонованих викладачем тем здійснюється згідно наступних вимог: для студентів очної форми навчання - друкований варіант, для заочної - електронний варіант.</p> <p>обсяг – 12-15 сторінок, шрифт-14, інтервал-1,5, поля: зліва, зверху, знизу – 20 мм, справа – 15 мм. Список літератури подавати наприкінці тексту за алфавітом. Посилання на використані джерела - в тексті в квадратних дужках, де перша цифра - позиція у списку літератури, а друга – номер сторінки, наприклад, [8, с. 12].</p> <p>Максимальна кількість балів за ІНДЗ - 10.</p> <p>Враховується також:</p> <ul style="list-style-type: none"> -складність обраної теми; -зміст, теоретичне узагальнення, обґрунтованість висновків; -кількість використаних джерел і літератури; -рівень знань з досліджуваної теми. 		
Семінарські заняття	<p>Тематика семінарських занять:</p> <p>1.Сучасні моделі президентства</p> <p>2.Інститут глави держави в Україні: ретроспективний аналіз</p> <p>3. Виникнення та еволюція інституту президентства в сучасній Україні.</p>		

	<p>4. Конституційні засади обрання та припинення повноважень Президента України</p> <p>5. Правовий статус та повноваження Президента України в контексті Конституції 1996 р.</p> <p>6. Трансформація статусно-функціональних особливостей Президента України згідно конституційних змін 2004 р.</p> <p>7. Взаємовідносини Президента України з парламентом, урядом та політичними партіями</p> <p>8. Допоміжні органи при Президентові України</p> <p>9. Контрольна робота.</p> <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за п'ятибальною шкалою:</p> <p>5 балів студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається.</p> <p>4 бали – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями.</p> <p>3 бали – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі.</p> <p>Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань. Студент (-ка) повинен (-а) мати не менше трьох оцінок за семінарські заняття, що у підсумку визначають середній арифметичний бал і виставляються в журналі окремою графою (максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях -80).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>За умови відпрацювання пропущених занять та належного виконання усіх завдань студент (-ка) допускається до залікової контрольної роботи (підсумкова оцінка є результатом сумування балів за всі виконані завдання та форми контролю). Усі види завдань студенти повинні виконати до моменту виставлення підсумкової оцінки (як правило підсумковий бал виставляється на останньому семінарському занятті). Мінімальна кількість підсумкових балів – 50, максимальна – 100.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю – залік.</p> <p>Форма здачі – письмова (тестова контрольна робота).</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Письмові роботи виконуються студентом самостійно у вигляді відповідей на тестові завдання. Пропонується чотири варіанти відповідей із зазначенням однієї правильної. Письмова робота виконується на останньому занятті</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних</p>	

робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У випадку виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності(списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.

Відвідування занять

Студент, який навчається за індивідуальним графіком виконує початковий план у строгій відповідності із затвердженими вимогами та термінами. Політика навчального курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

- 1.Бабічев Є.Р. Повноваження Президента України в контексті конституційного права: зміст та динаміка Є.Р. Бабічев . *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія "Питання політології"* 2014. №1091. с. 56-61.
- 2.Баргілевич М.І. Шляхи вдосконалення процедури імпічменту Президента в Україні крізь призму досвіду зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право.* 2016. Випуск 36. Т. 1. с.37-41
3. Белов Д.М. Порівняльно-правовий аналіз інституту президенства України та Франції. К., 2005.
4. Бурчак Ф.Г. Президент України. К., 1997.
5. Вибори Президента України. 1999: Інформаційно-аналітичне видання. К., 2000.
6. Вибори Президента України: Інформаційно-аналітичне видання. 2004. К., 2005.

7. Даниляк О. Порівняльний аналіз механізмів стримування і противаг між Президентом, парламентом та Урядом у владних моделях 1996 та 2004 рр. *Вісник НАДУ. Політологія і право*. 2011. с. 174-181.
8. Дмитренко М.А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник. К., 2010.
12. Жалій Т.В. Правовий статус глав держав в Україні та РФ: порівняльний аналіз. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки*. 2013. Випуск №1. с. 14-18.
13. Закон Української РСР Про Президента Української РСР від 5 липня 1991р.
14. Закон України Про вибори Президента України від 5 липня 1991 р., від 5 березня 1999р., від 18 березня 2004р., від 21 серпня 2009р.
15. Закон України Про особливості застосування Закону України Про вибори Президента України при повторному голосуванні 26 грудня 2004р.
16. Зелінська М. Інститут президенства в Україні в контексті конституційної реформи. *Політичний менеджмент*. 2006. №3.
17. Інститут президенства. Хто є хто: Політичний довідник // Упор.:Романюк А., Скочиляс Л., Шведа Ю. Львів,1999.
18. Кармазіна М. Деякі особливості президенства на пострадянському просторі (1991-2004). *Політичний менеджмент*. 2005. №3. с. 28-41.
19. Кармазіна М. Інститут президенства: походження та сутність феномена. *Політичний менеджмент*. 2004. №3. с. 36-50.
20. Кармазіна М. Президентство: український варіант. К., 2007.
21. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. К., 1996.
22. Конституція України. К., 2006.
23. Кохановський В. В. Інститут Президента в Україні та конституційно-правове закріплення строку його повноважень та способу обрання. *Часопис Київського університету права*. №3. 2011. с. 113-116.
24. Мартинюк Р.С. Положення Президента України в системі поділу влади: політико-правовий аспект. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2005. Випуск 5. с. 113-120.
25. Москалюк М. Ф. Неформальні практики у функціонуванні інституту президентства України (1991 – 2014 рр.). *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Івано-Франківськ,2019. Вип.13. с. 119-128
26. Москалюк М. Моделі президентського правління. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Івано-Франківськ, 2018. №12. Т. 1. с. 113 -123.
27. Москалюк М. Президентство в Україні: проблеми інституційного становлення, розвитку та функціонування. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Думка*. 2017. №5-6 (41-42). с. 79–89.28.
28. Москалюк М. Інститут президентства в Україні та Чеській Республіці: порівняльний аналіз. *Політичне життя*. 2017. №4. с. 36 – 42.
29. Москалюк М. Інститут президентства України в контексті політичних криз 2004 та 2013–2014 рр.: фактори впливу і трансформації. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Думка*. 2018. №6 (50). с. 112–123
30. Плахотнюк Н.Г. Інститут президенства в Україні: становлення та розвиток: монографія. К., 2014.
31. Погорілов В. Інститут президенства в Україні. *Політичний менеджмент*. 2004. №6. с. 179-180.
32. Поліщук О.С. Конституційно- політична модернізація інституту президенства в Україні. *Вісник ХНУ ім. В.М. Каразіна.. Серія "Питання політології"*. 2013. №1073. с. 19-25
33. Процик І. Суспільно-політичні передумови запровадження інституту президентства в

Україні на початку 90 рр. XX ст. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NZT-NPU/Ist/2009_2/materialy/2009_2/Protsyk.pdf.32

34. В.М. Розвиток системи державної влади в Україні: конституційно-правові аспекти: монографія. К., 2010.

35. Сухонос В. Інститут глави держави в Україні 1917-1921 рр. *Вісник ЦВК*. 2008. №4 (14). с. 78 – 84.

36. Шатілов В.А. Інститут президенства в системі державної влади України. К., 2004.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач: *Москалюк М. Ф.*, доцент кафедри політології